

and classification of data, and has given only a few explicitly formulated theories and suppositions. He supports „engaged“ ethnology, its characteristics being clearly defined theoretical and worthwhile starting points, the forming of theories and suppositions (inductive and deductive), and the ever-intensive encroachment of the living problems of society.

#### UDK 378. 639: 001. 891 O TERENSKI PRAKSI ŠTUDENTOV ETNOLOGIJE

S študijem etnologije je bilo v vsem povojnem obdobju tesno povezano pridobivanje praktičnih izkušenj z delom na terenu. (Usmerjanje bodočih etnologov k terenskemu delu je torej že tradicionalno.) Uveljavilo se je na različne načine. Od leta 1948, ko je SEM začel s sistematičnim skupinskim raziskovanjem posameznih območij na Slovenskem so študenti etnologije sodelovali pri tem delu, dokler se take raziskave niso prenehale. Stike s terenom so iskali tudi študenti sami. Na pobudo Oddelka za zamejstvo, pri OF (osebno tov. Primožič) so se na začetku petdesetih let s pravo mladostno zagnanostjo lotili zbiranja etnološkega gradiva med zamejskimi Slovenci. Jernej Šušteršič, ki se je izkazal kot odličen organizator, je v letih 195—53 vodil terensko delo študentov na slovenskem Koroškem. V Podjunji, Rožu in Ziljski dolini je bilo vsega troje študentskih ekip; plod tega dela je 600 zbranih etnoloških predmetov, ki zdaj čakajo na podstrešju hiše v Žitari vasi. Zbranih je bilo preko 1000 fotografij, lepo število risb in obsežni zapiski s področja materialne, socialne in duhovne kulture. V tem času je J. Šušteršič organiziral tudi terensko delo študentov na tržaškem območju, kjer je vodila delo Seka Machiedo, prav tako študentka etnologije. Tudi usoda tega gradiva je zavita v meglo. Tretja pomembna terenska akcija študentov etnologije iz prve polovice petdesetih let, za katero ima prav tako zasluge J. Šušteršič, je bila usmerjena v Belo krajino. Na pobudo ravnatelja belokranjskega muzeja v Metliki in ob gmotni podpori Sveta za prosveto in kulturo SRS so tri študentske skupine mladih etnologov v treh letih zbrale bogato etnološko gradivo (predmeti, fotografije, risbe in zapiski). Po posredovanju Oddelka za etnologijo na fil. fak. so se posamezni študenti vključevali v terenske akcije, ki so jih razen SEM prirejale še druge muzejske institucije (celjski muzej, škofjeloški muzej, muzej v Kranju).

Leta 1975 je bila prvokrat organizirana skupinska terenska praksa v okviru stolice za etnologijo. Pod pedagoškim vodstvom prof. dr. Vilka Novaka se je skupina študentov seznanjala s terenskim delom na Ravnah na Koroškem. Odslej so se z nekaterimi presledki vrstile vse do leta 1973. Večino počitniških praks je vodil prof. Novak, eno prof. Kremenšek, in dve asistentka Duša Krnel-Umek. Trajale so po 10 do 14 dni in njihov cilj je bil, da se

študenti seznanijo z značilnostmi ljudske kulture v različnih območjih Slovenije. Skupinskim ogledom na začetku vsake prakse so sledile razdelitve nalog. Vsak od študentov se je moral omejiti na specialno etnološko področje. Svoje vtise in spoznanja so posredovali v obliki vsakodnevnih poročil v razgovoru, ki so ga usmerjali pedagogi. Slaba stran skupinskih praks je bila v tem, da se ni bilo moč več posvetiti posameznikom, ker je bilo študentov preveč. Svoje ugotovitve in izkušnje so morali študenti na začetku novega šolskega leta oblikovati še v pisalnih poročilih, ki so jih obravnavali na seminarjih. Na tej podlagi je nastalo tudi nekaj seminarskih in diplomskih nalog.

V šolskem letu 1974/75 je bila v okviru PZE za etnologijo za njene slušatelje uvedena obvezna praksa po etnoloških ustanovah ali etnoloških oddelkih v muzejih in spomeniškovarstvenih ustanovah. Najprej naj bi se seznanili z internim delom, ki jih čaka na njihovih bodočih delovnih mestih. Druga stopnja pridobivanja praktičnih izkušenj je praktično delo na terenu. Študenti naj bi se vključili v terenske akcije, ki jih vodijo etnologi. S tem, da je terenska praksa za študente preložena na muzejske in spomeniškovarstvene institucije, nastajajo novi problemi. V prvi vrsti je treba vskladiti odnos med pedagoškimi cilji in cilji etnologa, ki sprejme študenta na prakso. Zadoščeno naj bo obema ciljema. Etnolog naj se potruži, da jim bo dal čim več, hkrati pa ima tudi vso pravico, da pred svojo ustanovo opraviči sprejem študenta na prakso s tem, da ji posreduje dosežke študentovega dela. Etnologi, ki vodijo terensko prakso, naj bi se sami na to delo tudi pripravili. Ne gre samo za delitev delovnih nalog, ki jih je treba opraviti. Študente je treba seznaniti z doslej znanimi etnološkimi, morda tudi z zgodovinskimi in geografskimi značilnostmi kraja. Poti, kako to doseči, so različne. Na predhodnem sestanku študente seznanimo s tem, kar vemo o kraju, pripoved moremo ilustrirati s fotografijami, opozorimo jih na pisane vire. Tako vzpostavljanje stikov s krajem bi bilo idealno. Druga možnost je, da za to izkoristimo prvi dan na terenu. Obisk v muzeju, kjer je prikazano gradivo iz območja kraja, ki ga nameravamo raziskovati, je priložnost za prvo spoznavanje njegovih značilnosti. Ob prihodu v kraj sam, se nam ponudi tretja priložnost, da posredujemo študentom, kar nam je o njem znano — bodisi v etnološkem, zgodovinskem, geografskem ali še kakšnem pogledu.

To naj bi bila splošna vodila, ki naj veljajo za uvod v praktično delo študentov na terenu. Glede na različne naloge, ki jih je treba opraviti v posamezni terenski akciji se način dela razlikuje od ustanove do ustanove, od akcije do akcije. Etnolog muzealec, ki ga pri vsakem stiku s terenom zanimajo snovni dokazi kulture in načina življenja, ne more mimo ugotavljanja, zbiranja, evidentiranja in dokumentiranja teh dokazov. V muzejih, kjer je delovno območje etnologa materialna kultura v celoti, se je uveljavila določena metoda dela. Prvo, kar zanima etnologa, je ugotavljanje in dokumentacija podatkov o naselju in ljudskem stavbarstvu, ki sodi med najpomembnejše dokaze snovne in tudi socialne kulture v določenem kraju.

To nam daje hkrati priložnost za spoznavanje drobnih tvrnih dokazov iz najrazličnejših področij ljudske kulture — to je premičnih predmetov. V zadnjem obdobju je to — sicer res manj prijetno delo — precej zapostavljeno. Vse preveč radi ga prepuščamo nestrokovnim zbiralcem, od njih potem kupujemo predmete, cele zbirke, za katere nimamo drugih za etnologa pomembnih pojasnil. Mislim, da je prav, da študente sproti opozarjamo na pomembnost zbiranja predmetov. Predmet vendarle ni mrtva snov. Tako kot je pesem izraz človeka, tudi za vsakim tvrnim predmetom stoji človek — njegova iznajdljivost, spretost, njegova želja, da mu je dal lepo obliko in spet človek, ki je ta predmet uporabljal v vsakdanjem življenju, morda tudi stoletja, ker pač ni bilo boljšega.

Ob lanske terenske praksi npr. v gorskih naseljih nad Jesenicami: Planina pod Golico, Prihodi, Plavški rovt so se mogli študenti seznaniti s takim načinom dela. Od otipljivih snovnih dokazov materialne kulture in načina življenja, ki se v njej zrcali, smo šele prišli do nadrobnejšega zbiranja etnološkega gradiva po vprašalnicah in sicer v enem samem kraju — na Planini pod Golico. Izkazalo se je, da je bilo delo, ki smo ga v prvih treh dneh opravljali skupinsko, koristno z več strani. Praktikantke so spoznale naselje, v grobem njegovo socialno strukturo, spoznale so ljudi, ki so si jih izbrale za svoje informatorje in so se jim zdeli najprimernejši za posamezne vprašalnice, hkrati so ob izpolnjevanju vprašalnic nadaljevale z zbiranjem in dokumentiranjem etnoloških predmetov povsem samostojno. Vsakodnevna poročanja v obliki razgovorov o tem, kaj so odkrile, je bilo motivirano iz potrebe po medsebojni izmenjavi svojih opazovanj in ugotovitev in iz bira gradivo, tudi z njim živi, zato smo od praktikantk želeli, da nam izroče svoje terenske zapiske sistematično urejene za naš muzejski arhiv. S tem je bil spet dosežen dvojni namen: poglobljen stik z vsebino zapiskov na eni strani, kar je koristno za študente in uporabnost teh zapiskov za katerega koli etnologa.

ANKA Novak

**Abstract:**

Holiday field-work for students of ethnology (The Philosophy Faculty of the University of Ljubljana)  
This articles discusses different forms of field-work which have been carried out by students of the ethnology department of the Philosophy Faculty in Ljubljana from 1948 onwards.

dr. Niku KURETU želimo ob 70 letnici še na mnoga leta, veliko delovnih uspehov, zdravja in zadovoljstva.

Člani Slovenskega etnološkega društva in Uredništvo Glasnika SED

Ravnatelj Slovenskega etnografskega muzeja dr. Boris KUHAR je 19. 12. 1975 prejel najvišje slovensko muzejsko priznanje — Valvazorjevo nagrado. Čestitamo!

# DRUŠTVENE NOVICE

## Poročilo o delu dokumentacijske komisije Slovenskega etnološkega društva

Stare resnice, ki smo jih govorili in poslušali v zvezi z delom prejšnje komisije za dokumentacijo pri Raziskovalni skupnosti slovenskih etnologov in ki jih pri delu sedanje društvene komisije za dokumentacijo še vedno ponavljamo, se vrtijo ob potrebah po strokovno urejeni in delujoči dokumentaciji. Tu je dela še in še — sklenili smo, da se bomo najprej lotili dokumentacije periodike. Prvič je bilo o tem govora že na posvetu o etnološki dokumentaciji dne 25. oktobra 1973 v Ljubljani, zadnjič pa na sestanku Izvršnega odbora Slovenskega etnološkega društva dne 28. januarja 1976. O tem, kaj je bilo storjenega v zvezi s to akcijo, smo poročali na sestanku Slovenskega etnološkega društva 27. novembra 1976. Dejstvo, da se tega pogovora mnogi niso udeležili, naj bo navedeno v opravičilo ponavljanju delno že znanih stvari v pričujočem poročilu.

Storjeno je bilo naslednje: na podlagi kataloga tujih revij v knjižnicah ISN, SEM, PZE za etnologijo, NUK, ISF (Instituta za sociologijo in filozofijo) ter BO (Biološkega oddelka Biotehniške fakultete) smo sestavili seznam tuje in domače periodike in ga poslali vsem sodelavcem treh ljubljanskih etnoloških ustanov (PZE pri FF, ISN, SEM) in drugim, ki so izrazili željo po sodelovanju. Iz seznama naj bi izbrali najmanj dve reviji, ki bi ju bili pripravljene spremljati in dokumentirati. Predvidevali smo, da bi bilo za potek akcije najustreznejše doseči sporazum vseh treh ljubljanskih ustanov, po katerem bi bilo sodelovanje pri dokumentaciji določeno za redno delovno obveznost vseh delavcev. Do tega sporazuma doslej še ni prišlo zaradi oklevanja sodelavcev SEM. Do junija lani smo prejeli odgovore iz vseh treh ustanov. Večina naprošenih je pokazala pripravljenost za sodelovanje. Izjema je samo Slovenski etnografski muzej; iz te ustanove so se prijavili trije sodelavci, pa še ti so bili pripravljene sodelovati samo v primeru, če bi se vključili v delo tudi ostali etnologi iz SEM. Na začetku šolskega leta 1975/1976 se je k sodelovanju prijavilo tudi veliko študentov etnologije.

Do jeseni 1975 smo se pozanimali za razne načine dokumentiranja in se končno odločili za sistem RBK — robno luknane bušene kartice, ki jih je mogoče kupiti pri zavodu Informator v Zagrebu. Izdelali smo geselnik, ki je bil predmet diskusije na omenjenem sestanku Slovenskega etnološkega društva. Kljub vsemu stvar še ni stekla in domnevamo, da se tisti, ki so se lani odzvali povabilu za sodelovanje, že sprašujejo o resnosti zamisli, o kateri smo toliko govorili. Doslej se nismo nikamor premaknili predvsem iz dveh razlogov:

- Društvo je bilo registrirano šele konec meseca februarja. Pred tem denarja, ki ga rabimo za nakup omare, kartic, škarij in igel, nismo mogli uporabiti.
- Dokončne razporeditve zadolžnikov ni mogoče napraviti, dokler ni jasno, kaj mislijo v SEM. Delovni skupnosti te ustanove je bilo namreč 10. novembra 1975 poslano pismo, v katerem smo jih prosili, naj se dokončno odločijo, ali bodo sodelovali ali ne in nas o tem obvestijo. Odgovor pričakujemo.

To še ni vse. Prostora ni v nobeni naši ustanovi preveč, vendar smo na sestanku Izvršnega odbora SED 28. januarja 1976 govorili o tem, naj bi bila dokumentacija spravljena v prostorih ISN, kamor po svojem pomenu in značaju tudi sodi. Delo-razpošiljenje formularjev, prenašanje sinopsisov na kartice (tipkanje in luknanje), dajanje informacij — bosta začasno skušali opraviti bibliotekarski ISN in PZE za etnologijo. Ko bo akcija stekla, se bo pokazalo, ali bosta zmožli poleg ostalega dela vse to opraviti v rednem delovnem času. Vsekakor upamo, da bo ta rešitev začasna in da bo za to delo kar najhitreje mogoče nastavit vsaj honorarno moč. Težave bo povzročilo tudi kompletiranje letnikov, ki prihajajo neredno ali pa se po prihodu v ustanovo razgubijo po mizah in predalih posameznikov. Bilo bi zelo zaželeno, da bi se vse tri ljubljanske etnološke ustanove zavzele, da so pripravljene in dolžne izdati svoje gradivo sodelavcem te akcije. Upamo tudi, da bomo finančno zmožni nakup kartic po potrebi.